

БОГ і БАТЬКІВЩИНА

НА ВАРТІ



ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
В КАНАДІ

Рік I.

Вересень 1949

Ч. 2.

З М І С Т :

Редакційна —

Д. Донцов — Яфетові й Хамові сини

Л. Гусин — Ідею скріплено кров'ю

В. Янів — З пісень молодості

Д-р Ю. Русов — Учитель мудrosti

Д-р Р. Малащук — До завдань української
молоді

П. Хмурий — Червона повінь на азійському
континенті

Й. Позичанюк — У полі.

В. Кушмелін — Більше самокритики

Спілка Української Молоді постала на Україні під большевицько-російською окупацією, як підпільна організація молоді Союзу Визволення України.

У 1930 році в Харкові перед большевицьким судом стали провідники підпільного центру СВУ і СУМ.

Мужня і горда була постава на суді провідника СУМ Павлушкива. Він сміло сказав в обличчя большевицько-російського окупанта пророчі слова: „УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ, ЯК НАЙБІЛЬШЕ ЕНЕРГІИНА ЧАСТИНА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ БОРОЛАСЯ І БОРОТИМЕТЬСЯ В ІМ'Я НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНОЇ ІДЕЇ ЗА ВОЛЮ І ПРАВО НА МОЛОДІСТЪ”.

НА СВІДОМИХ СТОЇТЬ НАРОД!

ЧИТАЙТЕ,

ПОШИРЮЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,

Літературно-науковий Вісник

місячник літератури, науки, мистецтва і суспільно-громадського життя.

Набувайте в українських книгарнях, кольпортерів, або в представника на східну Канаду.

P. CHARYDCZAK

39 Albany Ave, Toronto, Ont.

Пожертви:

Дня 27. серпня ц. р. відбулося в Українській Католицькій Церкві в Гамелтоні вінчання Анни Гінда та Зенона Крамар, які недавно прибули до Канади. Молоду пару вінчав місцевий парох о. Цимбалістий. Після вінчання була влаштована гостина, під час якої переведено збірку на допомогу воякам УПА і пресовий фонд сумівського журналу „На Варті”. На УПА зложено \$30, а на пресовий фонд \$13.70. За зібрані гроші на допомогу воякам УПА закуплено товщ і переслано за призначенням. Збірку перевів п. Котилець. Молодій парі Анні і Зенонові Крамар бажаємо з нагоди вінчання багато щастя в родинному житті. Щира подяка всім жертвам за зложені датки. Збірку перевів п. Котилець.

Пожертву на пресовий фонд нашого журналу в сумі \$10 склали панство Надія і Роман Рахманні з нагоди їхнього вінчання. Дякуючи за ширу жертву, бажаємо молодому супружжю

щастя в родинному житті та успіху в громадській праці.

На зборах Осередку СУМ в Торонто, що відбулися дні 8. 9. ц. р. за ініціативою П. Микуляка зложено на пресовий фонд нашого журналу \$15.05. Всім жертвам щира подяка.

В Судбурах переведено збірку на допомогу воякам УПА. Пожертви склали: по \$5 — В. Іванів, Л. Матчишин, М. Заверуха, А. Дейнека, І. Полудранко, В. Дичка, М. Попівчак, І. Малюга, Б. Борис, О. Шрамовят. По \$4: П. Грицай, П. Шумський. По \$3: М. Сикилик, Л. Луцик, Т. Садівник. По \$2: М. Коробій, П. Цар, П. Дзюба, А. Макарець, В. Лубінський. Зі спільногого свяченого \$25, разом зібрано \$102. Гроші переслано за їх призначенням.

Редакція і Адміністрація
журналу „На Варті”

Повідомлення

Подаємо до відома всіх членів осередку Спілки Української Молоді в Торонті, що згідно з статутом СУМ, Розділ XIII, §§ 52 і 53, комітет осередку СУМ скликає на день 2-го жовтня 1949 р., в залі Т-ва „Народний Дім”, вулиця Ліппінкат 191

Звичайні Загальні Збори

ОСЕРЕДКУ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Порядок нарад:

1. Відкриття зборів;
2. Вибір президії;
3. Читання протоколу з останніх загальних зборів;
4. Звіт комітету осередку;
5. Звіт товариського суду;
6. Дебати над звітами;
7. Звіт контрольної комісії осередку і уділення абсолютної уступаючим органам осередку;
8. Вибір комісії-матки;
9. Доповідь (програмова);
10. Вибір керівних органів осередку СУМ (ко-

- мітету, контрольної комісії, товариського суду);
11. Вибір делегатів на І-ий Краєвий З'їзд СУМ;
12. Різні.

Початок загальних зборів осередку СУМ о год. 2-ї пополудні.

Коли на загальні збори осередку СУМ не прибуде передбачена статутом кількість членів на означений час, збори відбудуться з незмінним порядком нарад, при будь-якій кількості членів на годину пізніше. (Див. статут СУМ, розділ XIII, § 57).

ЗА КОМІТЕТ ОСЕРЕДКУ СУМ:

Стельмах Володимир
(заст. голови)

Сиваник Євген
(секретар)



НА ВАРТИ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В НАНАДІ

РІК I.

ВЕРЕСЕНЬ 1949

Ч. 2

PANEM ET CIRCENSES

Старі римляни пильну увагу звертали на виховання молоді. Щоб відповідно підготувати її до всіх труднощів і небезпек, молодь проходила тверду і сувору школу, яка гартувала її дух і тіло. Римська молодь, вихована в спартанському дусі, творила ті легіони, які майже в усіх частинах світу боролися за славу і добробут батьківщини. Тисячі невільників і нескінчені потоки скарбів текли до Риму з завойованих провінцій, і римський громадянин гордився з своєї принадлежності до славної і могутньої вітчизни.

Але одночасно, під впливом цього добробуту, поволі почала підупадати громадська дисципліна і почуття виконання обов'язків. Римський громадянин почав щораз більше віддаватися розкошам. Коли римські легіони серед невимовно тяжких умов криваво змагалися і боронили велич і славу Риму, римський громадянин святкував гучно кожну перемогу, кричав про непоборність легіонів і цим вважав свій обов'язок супроти батьківщини виконаним. Зайнятий безнастаним улаштуванням свят, римський громадянин вважав за нормальне, що на поповнення легіонів повинні йти невільники. Навіть таку найповажнішу ділянку, як виховання дітей, доручали невільникам, а самі пірнули у вир забав, вигадуючи щораз нові й нові гри.

Римляни забули про дисципліну, громадські обов'язки, честь свою і своєї батьківщини і жили під знаком всевладного гасла: „Panem et circenses” — хліба і ігор. З цього моменту і датується занепад могутнього і всевладного Риму.

Це нам всім відомо з світової історії. І всупереч твердженням деяких публіцистів, що — мовляв — „історія нічого не навчає”, незаперечною істиною лишається: історія була, є і буде учителькою життя, але, розуміється, для тих, що хочуть вчитися. В історії кожного народу бувають переломові моменти, немов криза у хво рої людини. Як організм відпорний — житиме, коли не є відпорний, то наступає агонія, а потім смерть. Так само і національно суспільні організми кожного народу.

Відповідне виховання, гарти духу, тіла дають можливість перебути кризу; натомість занедбання відповідного виховання, занепад моралі, знесилують організм і спричиняють повільну національно-духову смерть. Український народ переживає тепер один з тих, найгірших і найнебезпечніших переломових моментів. На рідних землях провадиться кривава боротьба з московським окупантом, який намагається всілякими способами знесилити національний організм і з корінням вириває сотні тисяч українців з працьківської землі, хоче заселити ними, мов бранцями, далекий, непривітний і холодний Сибір.

Сотні тисяч українців, мусіли залишити рідну землю і розпорощитись по всьому світі. За урядовими статистичними даними, впродовж двох років до Канади прибуло вже понад 16 тисяч українців, з того 70% молоді.

2 роки життя на вільній канадській землі. Мусимо зробити баланс, у якому були б підкреслені наші активи і пасиви. Мусимо пам'ятати, що коли ми з тих чи інших причин уникатимемо робити баланс, то за нас зробить його хтось інший, але не нарікаймо тоді, коли його висновки будуть для нас неприємні.

Якщо не хочемо допустити, щоб хтось непрошений робив це, мусимо чесно і відтвердо зробити ми самі. Головну рубрику в цьому балансі займатиме позиція молоді. Спробуймо оперувати приблизними даними. В Торонті і околиці перебуває понад тисячу осіб української новоприбулої молоді. 30—40% цієї молоді включилася до різних організацій, а решта 60% живе незалежним життям.

Хто свідомо уникає громадського контролю, хто не хоче провірити пройдений етап, той завжди говоритиме, що все в порядку і не треба з дрібниць робити трагедію. Цей поглян і таке твердження велично шкідливі, бо дійсність цілком інакша. Коли ми об'єктивно і глибше проаналізуємо життя молоді, то мусимо сконстату-

вати, що небезпека існує і то навіть досить грізна.

Приступаючи до висвітлювання негативних явищ нашого життя, мусимо бодай кооотенько пигадати, як і в яких умовах більшість української молоді опинилася на еміграції. Багато молоді у віці від 13—15 року примусово відірвано від рідної хати і від рідної землі та вивезено на примусові роботи до Німеччини. Інша частина молоді примусово була включена до різних формаций. Як одні, так і другі пройшли досить жорстоку школу — декотрі перебували 2—3 роки на примусових роботах, а по ліквідації гітлеризму, 4 роки в збірних таборах — і ті, що вийшли з дому майже дітьми, з тaborів впіхали зрілими юнаками в віці 20—22 роки. Перебування на роботах, а потім в таборах, сильно обтяжило молодь і передчасно її зробило самостійною.

Кожний з нас пам'ятає, що національно-культурне і особисте життя українського громадянства на західно-українських землях було повне посвяти і жертвенности, а одночасно скромне. В цьому відношенні ми були відмінні від наших усідів, прикметою яких була: „**хоч** застався, але постався". Муравлиною працею дехто дороблявся, але тип „доробкевича" не був знаний. Натомість за часів німецької окупації почали виникати типи різних доробкевичів, які своїми трансакціями заражали й інших. Обтяжена деякою таборовою спадщиною молодь прибула до Канади з тією надією, що тут зустріне споріднений духовий світ, і в здоровій вільній атмосфері позбудеться того обтяження, яке надало таборове життя та перебування серед чужого вороже наставленого німецького населення. Дійсність виявилась цілком інакшою. Молонь зустрілась із іншим світом, відмінним своєю духовістю, натомість імпозантним своєю багатою матеріальною культурою, безконтрольністю в справах виховання і повною незалежністю.

І в цій зустрічі, не маючи твердих підвалин громадського виховання, більша частина новоприбулої молоді почала безкритично переймати всі вище згадані прикмети тутешнього світосприймання. Найбільшою небезпекою, яка затемнює духове життя, є та шалена гонитва за розвагами, яка існує на цьому континенті.

Розуміється, що молодь усіх народів, як і українська молодь, має своє неписане право — життерадості і веселости. Дивним було б, щоб молодь на еміграції сиділа і плакала — так як співає псалом про жидів емігрантів, що сиділи на ріках вавилонських і плакали, згадуючи свою батьківщину.

Неприродним було б, щоб молодь ходила сумною і нахмуреною, але так само є неприродне і вельми шкідливе, що молодь розігналася і безупинно летить у вир забав і розваг, забуваючи про інші обов'язки. Ступінь зацікавлення громадською працею — мінімальний, а єдиною платформою, що об'єднує всю молодь, новоприбулу і канадійську, є забави.

Бувають дні, що одночасно в домівках 3-4 організації відбуваються забави і на кожній з них є до 200 осіб. Усе це ще не є трагедія, бо молодь повинна бавитися, але трагедія в тому, що згублено міру і межі. Все життя починає провадитися під гаслом долярів і забави. Всі вільні дні виповнені різними забавами, контестами, пікніками, банкетами і т. ін. І це все так далеко вже пішло, що вже тяжко спинити, бо всі організації влаштовують забави не з виховною метою, а з метою випомпування грошей. В ім'я цього інтересу нехтує традицією, мораллю, етикою і всіма тими звичаями, якими так дорожили на батьківщині. Наприклад, на рідних землях урочисто і з пієтизмом дотримували приписів церкви, і ніхто не міг навіть і думати про забаву в Спасівку. Тут цілком інакше. Тут все вільно і все можна оправдати в ім'я гроша. Ми часто декламуємо про наш зв'язок з воюючою Україною. А чи міг задумуватися над тим, чи там, на Україні, відбуваються забави? Чи не плакали б ще більше кривавими слезами наші батьки, матері, сестри і брати, коли б довідалися, що ми тут так тішимися і бавимося.

Пригадаймо, що по визвольних змаганнях на західно-українських землях два роки не було жадної забави, бо громадянство розуміло, що не можемо бавитися тоді, коли тисячі українців перебувають в польських таборах, а в кожній українській хаті гостив більш і смуток. Одже хіба тепер інакше! Теперішній стан на українських землях ще грізніший. Боротьба йде на життя і смерть. І в обличчі тих страсних і страшних днів, які переживає український народ, нам не вільно віддаватись безупинній гульні і свідомо притупляти свою чуйність, забуваючи дійсність.

Коли з боку покликаних до цього організацій немає голосу перестороги, ми мусимо самі вдарити у дзвін тривоги і коли не припиняти, то принаймні обмежити той розгул, який переходить в оргію. Пам'ятаймо, що зближається дванадцята година і подбаймо про те, щоб вона не застала нас на забавах, а застала нас на стійках кожної ділянки організованого національно-культурного життя.

„ДЕРЖАВНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ є ГОЛОВНОЮ УМОВОЮ ІСНУВАННЯ НАЦІЇ”.

М. Міхновський

Яфетові й Хамові сини

1. Шевченко накликав Божий суд на нашу землю; благав, щоб очистив її від скверни, або щоб спалило її сонце.

Ніколи ті благання не були такі начасні як тепер. Лиш не догадуються політичні знахорі — теж і на Україні, — де причина тої скверни та коли вона щезне?

Ці причини не матеріальні, а духовні. В однім романі описує П. Мирний переломову добу на Україні, коли царат московський „з завзятих степовиків поробив покірних волів”, які вздовж і впоперек переорювали свої лани для чужого володаря.

Були це люди ріжного духа. „Степовиків” — характеризує Мирний як людей загартованої, „неспокійної натури”, яка „пекла ненавистю до всього, що гнітило”; були це люди „палкі, як порох, сміливі, як голодний вовк”, „безбоязного норову”... Дискусія старого січовика з малим сином, якого вчив січових забав:

— „Гріх — каже хлопець — змалечку привчались, як з людьми битись... Треба з ними в мирі жити!

— „Бреше мати! — відказує старий. — То з добрими, то й в миру, а з лихими, коли їх не вкладеш, то вони тебе вложать...”

Не легко було „його січовому серцю дивитись, як завмирала в синові лицарська вдача”. А коли ті, що стали підяремними волами, захваливали як то вони тепер мирно живуть, степовик відказував:

„Нидіете, а не живете! Цвітете...”

Витереблення або звиродніння на Україні типа „лицарського”, „завзятого степовика”, як типа паньючого, а заміна його типом „покірного вола”, — і є причина занепаду України як нації.

З волом порівнює цей новий тип на козацькій колись Україні І. Котляревський. З волом же, з плєбеєм порівнює його Шевченко. „Паралітиком” прозиває Франко, „рабом, невільником” — Леся Українка.

2. В вогні революції і війн нашого віку, знов відродився давній варязько-козацький тип на Україні. Але здушення визвольного зrivу і 30 літ червоного царству знов засмітили нашу землю типами „покірного вола”.

Люди цього типу залюбки балакають про мир, про ніжність, мягкість і толерантнію (хвальять ці прикмети навіть у вождів), про шкідливість фанатизму (навіть до ворога), і т. п. Коли ці прикмети захвалюють люди проводу, — це знак, що нація хвора. „В хворобі, писав Фран-

ко, — чоловік потребує, щоб з ним поводилися мягко, лагідно, та й сам робиться мягким, лагідним та толерантним. Його обгортаває глибоке, ніжне чуття, бажання ... тулитись до когось з довірям, як дитина до батька...”

Ця фатальна „ніжність” і „лагідність”, ця хороблива „толерантність” українська, — стали прокляттям в нашу пекельну добу. Це прокляття зависло над нами й на еміграції. Воно колодою летить під ноги всякий спробі твердо, накреслити своє мужеське „хочу” — **до свого й до ворожого оточення, до власної правди, і — до себе самих.**

3. В пресі, в літературі, в партійних маніфестах тих „покірних волів” — меркне скрупа в крові міліонів, — стара наша Правда. Серпанок забуття накидається на приснопамятний рік 1917-ий. „Соборна-Самостійна” — стає парадною фразою, за якою криється шапкування перед всяким модним ідеалом тої чи іншої „крайї”. Люди одної любови й одної ненависті висміються як „односторонні Дон-Кіхоти”. Гаслом стає — не чорне чи біле, правда чи брехня, а „сінтеза” обох, „сінтеза” взнеслого і плюгавого, компроміс з кождою чужинецькою ідеєю (вчора „нова Європа”, нині — „прогрес” чи колгоз), яка довбнею факту ударить в тім'я „покірного вола”.

4. Осмішується непокірний бойовий дух „завзятого степовика”, коли він — нарешті! — втілюється знов в сучасниках лісовиках. — Їх чин викликається як „непотрібне геройство”, їх безмежна віра в перемогу — як глупа віра в чудо, бо ж віра є нісенітниця для „реалістичного” вола, а дива — смішними забобонами!

5. Щезла непримиримість „степовика”, — „до всього, що гнітило або перечило”; щез дух, яким дихали Савли й Павли. — „І скрізь вороги, і ворогів немає, бо люди поніділи і ніхто не хоче прямо мірятись силою”. (Мирний) ...Хитрунство раба — замінило сміливу мудрість предків.

6. До власного оточення теж стають „толерантними” і „вирозумілими”. Колись Сірко вмів карати „тумів”, власних потатарчених перевертнів. Це були часи лицарства козацького. „Покірні воли” — називають зрадників „соціаль но хворими” людьми, до яких поблажливо треба ставитися... До товариства „покірних волів” входити, як до шинку, може всякий, перший ліпший з вулиці, бо їх мягкі, ніжне серце не зносить ,орденського засклепіння”.

7. Толерантні вони й до себе. Ідеал людей „палкіх як порох і сміливих як голодний вовк” — не до вподоби їм. Це ж „хижаки”, які повинні

щезнути в „наш вік прогреса”! На місце здемодованих хижаків має прийти „мала людина”. „Голодний вовк” або дик — це „зоольгічний націоналізм”, ліпше вже „ідеал” домашньої свині....

„Покірні воли”, коли мають голос або перо в руках, підводять під свої прагнення ідеольський фундамент. Горячу віру — пятнують ім'ям „романтики”; горячу любов до ідеї — „фанатизмом”; непримиримість до насильника — „шовінізмом”; войовничий дух — „бандитством”; обєднання з каналією — „толеранцією”. Свій брак ідейності — звать „обективністю”, скоки від одної ідеї до другої — „політичним реалізмом”, крутітство — „тактичними взглядаами”.

8. Дух „покірного вола” не в стані вже формувати, чітко, різко, яскраво — ні окрему одиницю, її характер, ні своє оточення, ні свою правду. Все це — формує тоді чужа й ворожа дійсність. Люди з такою вдачею — можуть тільки, як віл вложити шию в ярмо... Коли в нації перевагу дають такі типи, вона обертається в „хамових синів”.

Ціла проблематика України, вислід її 30-літніх змагань залежить не від політичних програм, від об’єднань, не від примирювання до тої чи іншої „модерної”, „прогресивної” брехні; не від причин матеріального характеру, а від того, який дух, який тип задомінует в нації: дух „заязного степовика” чи дух вола або дрібного хитруна. Або, як в старовину казали — „хамово-го” чи „яфетового” сина. Людину первого типу — писав Шевченко — завше „мов того вола, у плуг голодного запряжеш — аби пуга в руках була”. Люди цього типу, як біблійний Єсав, продадуть своє право первородства за миску сочевиці, або — „за шмат гнилої ковбаси”...

9. Багато говориться про нашу християнську правду. Отже, в св. Письмі знайдете добру відповідь на зачеркнуті тут питання.

В св. Письмі стойть, що „людина з роздвоєними думками не тверда в усіх путях своїх”... „Той, хто має сумнів, подібний до хвилі морської, що підійма і розвіює вітер”... Св. Письмо каже, що „тверде”, не хитливе, мусить бути вся-

ке слово наше; щоб „не були ми немовлятами хитливими, що захоплюються всяким вітром нової науки”... Св. Письмо вчить нас так вірити в свою правду, як апостол Павло, який казав: „коли навіть хтось з нас став звістувати вам не те, що ми звістуваємо вам, анатема буде!” Св. Письмо вчить, що вірою руйнуються й будуються царства; вчить суворої відокремленості від того, хто, „називаючись братом”, є злодієм або фарисеєм... Воно вчить „извергати” таких з своєго середовища, не толерувати їх. Воно вчить великої безкомпромісної ідейності, вчить цуратися тих, які думають, що ідея „служить для прибутку”, тих, що живуть не для правди, а з правді... Зовсім нетолерантно наказує св. Письмо „затуляти уста пустословам і обманцям”. Вчить бути цілою людиною, — не „літеплою”, ні студеною, ні горячою, бо гнилізна іде від них. Св. Письмо вчить, безкомпромісної боротьби з злом, а свої думки голосити виразно: „коли сурма видаватиме невиразний тон, хто стане готуватися до бою”? — а готувати дух і тіло до бою за свою правду, це перша ціль живого слова.

10. Ці чесноти лицяря-християнина свідомо плекала давня, князівська й козацька Україна. Шевченко протиставляв свій улюблений тип „козака” — „міліонам свинопасів”, бездумних рабів. Завдання часу — і в країні, і на еміграції, знову зробити домінуючим тип „заязного степовика”, а не „покірного вола”. Повторяю, головно від того залежить все наше майбутнє.

„Яфетові сини”, сини одного духа мусять відділитися в окреме товариство. До нічого не доведе їх приставання з синами Хама. Бо тільки до руїни, до рабства допровадять країну хамові сини. Бо вони в серці своїм — трупи, а „де трупи, там збираються орли”. (Луки 17,37).

Не тим живим трупам відігнати чужих орлів від розіпнітого тіла України. Шевченкову „вільнину, нову сімю” — виборють тільки вільні духом люди.

(Думки цієї статті ширше розвинені в книзі того ж автора — „Дух нашої Давнини”, 1944)

Ідею скріплено кров'ю

22 січня 1919 р. на площі Св. Софії багатисячна громада людей почула слова: „Віднині воєдно...

Віками розлучені силою ворога діти української землі заявили свою волю: нехай зникнуть з лиця землі межі, штучно створені ворогами, і народиться з багатьох Україн одна Велика Соборна Самостійна Україна. Нечувана радість і ентузіазм окрилиши широкі кола поневоленого

віками народу, а ті, кому доля дала в руки меч, яким цю відвічну мрію треба було боронити, стали могутньою силою проти ворогів України. Схрестилася зброя Армії УНР з вояками УГА. Об’єднані сили України швидко посувалися переможним маршем по українських полях, звільнючи метр за метром нашу землю від окупанта з півночі. Переможний марш закінчився в столиці України — Золотоверхому Києві 31 серпня

1919 р. Цей день став святом тріумфу української зброї, бо вона і тільки вона була і є вирішальним чинником нашої боротьби за місце під сонцем. Той шлях, яким ступали переможні війська України, скропився кров'ю — своєю і ворожою. Жертвою крові і життям найкращих синів України скріплена велика ідея соборності."

Минуло 30 років. Українська молодь перегортє сторінки історії нашого народу, щоб з чинів своїх батьків створити для себе гідний наслідування приклад любові до вітчизни і посвяти для неї всього, чим доля нагородила її. Тоді виростає перед нами живий образ України часів її завзятої боротьби за нашу національну правду, коли то перемоги і поразки, піднесення до вершин слави і потоптання чести української землі сильнішим фізично ворогом супроводжували нашу націю в її поході до свого ідеалу. Ми бачимо на тім образі плями крові, пролитої за вітчизну, терпіння і страждання тих, що на багнетах гвинтівок, на лезах шабель, на дулах гармат несли для України довгожданну волю. Найбільш характерне для того періоду є те, що до оборони чести України встав ввесь її нарід. Поруч наддніпрянця ступав галичанин, поруч буковинець — закарпатець і кубанець. Учасники тих подій пишуть у своїх спогадах, як багато сильніший чисельно ворог відступав перед завзяттям і посвятою хоробрих воїнів України. Орди большевиків тікали з української землі в свою Москвщину. Ось як пише учасник того славного походу українських армій на Київ Володимир Савченко: „Об'єднані армії, допомагаючи одна одній, почали гнати перед собою червоних, не даючи їм хвилини відпочати, чи хоч би опам'ятатися. Кожний день приносив блискавичні перемоги арміям і вони швидко почали наблизатися до Києва. Це був переможний урочистий похід.” (календар „Нового Шляху” на 1949 р., ст. 60).

Для нас, молоді, особливо ясне зі сказаного вище те, що сила України в її соборності, в повній гармонії дій всіх синів української нації.

Д-р Р. Малащук

До завдань української молоді

В наслідок відомих воєнних подій і того становища, в якому спинився український нарід, многотисячна українська маса покинула рідну землю й пішла на еміграцію, у велику світову мандрівку.

В історії нашого народу факт примусової еміграції не новина й не первина. Та скільки разів доводилося українцям покидати батьківщи-

В цьому їй полягає суть тієї науки, яку ми черпаємо із джерел історії боротьби нашої нації. Усвідомляючи це, акцентуємо конечність збройної боротьби, як чинника, що дає вислід всякої боротьбі взагалі. 30 років, що минуло від дня здобуття об'єднаними арміями столиці України, — це час безперервної боротьби українського народу за ідею 22 січня 1919 року на всіх відтинках нашого життя. Ніхто з українців не відкладав потреби соборності нашої нації, а пересякнення цією ідеєю панує в душах нашої молоді. Це їй є найкраща запорука нашого завтра, бо молодша генерація борців за УССД ніколи вже не відступить від свого ідеалу, що був підкреслений 22 січня 1919 р. і скріплений кров'ю в старокняжому Києві 31 серпня того ж року.

Не тільки фізичний, але й духовий Збруч засипаний на завжді, і ніхто вже не викопає його знову. Боротьба УПА на рідних землях ще раз доводить, що молодь України правильно зрозуміла дух подій 1919 р., стягнувши під прапори УПА мешканців від Сяну по Кавказ. Ця боротьба доводить, що сила зброї змушує світ говорити про нас, що силою зброї буде досягнута мета, що день 31 серпня став провідною зіркою для тих, хто на своїх прапорах написав багатомовні слова: „Свобода народам! Свобода людині!”

Нам треба і ми будемо повсякчас пам'ятати про те, що боротьба нашої нації не припинялася ніколи, що кров, пролита за нашу правду, не пішла на марне. Наше покоління, що виховалося на чинах батьків, буде твердо триматися заповіту тих, хто кров'ю своєю накреслив нам шлях нашого маршру, що ним нині йде український юнак і юначка лісами Карпат, степами Херсонщини.

Чекаємо того дня, коли розілеться лава народного гніву, готовуючись зустріти удари долі так, як їх зустрічало покоління нашого народу за ввесь час буття нації. Для нас не бракувати місця в новому поході на Київ, і до такого ми щохвилини маємо бути готові.

Л. Гусин

ну, причини, що зумовлювали цей факт, були завжді і неодмінно ті самі. Ворог оволодів нашою країною, український нарід перестав бути паном і господарем на своїй власній землі, а як один з наслідків цього — примусова еміграція.

Так було давно, так є й тепер.

Бо що ж це значить, що наші прадіди, діди чи батьки покинули рідну землю й пішли на чу-

жину? Україна великий і багатий край, на ввесь світ знаний своїм родючим чорноземом. Житниця Європи. Може забезпечити добробут сотні мільйонів людей. А проте вони покидали це все й пішли в чужий, незнаний світ. Мусіли йти. Ворог змушував до цього.

Остання українська еміграція, що вийшла в світ під час другої світової війни, своєю кількістю і складом значно перевищує всі дотеперішні наші еміграції. Серед цієї еміграції всі професії й стани: селяни, робітники, інтелігенція, чоловіки й жінки, старики, молодь, діти.

В 1945 р., по розгромі нацистської Німеччини, цього новітнього варвара в самому серці Європи, сотні тисяч людей, принадежних майже до всіх європейських народів, що їх вирвали насильно з їхніх земель, поспішали чим скорше в свої рідні сторони. А українці й ті народи, що їх землі залишилися під пануванням большевиків, не поверталися. Західний світ не міг зрозуміти цього. Дивувався. Коли представники Заходу, про-

бували допомогти людям повернутися на батьківщину під владу большевиків, то ті люди не маючи змоги інакше боротися, кидалися під колеса автомашин, накладали на себе руки. Захід ще більше дивувався, для нього було це ніяк незрозуміле. Треба була багато заходів і зусиль, щоб світ зрозумів дещо. Але лише дещо. Бо ось чотири роки пізніше американська поліція не завагалася вжити багнетів, танків і сльозоточивих бомб проти тих же народів, що влаштували демонстрацію, як вияв протесту проти поневолення, гиблення і винищування їх народів на батьківщині. І це діється в той же час, коли не лише поневолені большевиками народи, а й цілий світ стоїть перед загрозою валиву червоною повінню, перед своєю загладою.

Світ ще цього не розуміє, на жаль. Щоб лише не зрозумів запізно.

Так ось найбільша наша еміграція, викинена своїм ворогом і одночасно ворогом цілого людства, зі своєї рідної землі пішла в чужий світ.

В. Янів

З ПІСЕНЬ СВОБОДИ

I

За кров, за знущання,
— Конання,
За муки й розпуку братів,
— Ми кара,
За грабіж, пожари
Ми помста, відплата і гнів.

Без скарги, без слова
Готові
Іти ми у темряву й ад.
За честь України,
Родину,
За Божі закони і лад.

Забуті, прокляті,
— Багаті
Ми тільки ще щастям надій.
І все ми спалили,
Лиш силу
Ще любимо й заграву й бій.

Нам спокій незнаний,
Лиш рани,
Не маємо хат ні дружин.
Наш біль для отчизни
А близни,
Щоб краще наш внук жив і син!

Погоні-атаки,
Собаки,
Кругом нас ворожі тічні!
І гаркіт проклятий:
„Здаватись!”
— Ми в вічі їм виплюєм: „Ні!”

II

По бурі — погода
В природі
І завжди по ночі йде день!
Фей, хто ж нам зуміє
Надії
Розбити і радість пісень?!

По страстях, — Голготі,
— Маркоті,
Воскрес переможно Христос.
І навіть в терпінні
І в тіні
Ми дужкі від немочі й сльоз.

Блаженний, хто віру
В офіру,
В посвяту зберіг із пожеж.
Для щастя Сіону
Корону
Із терня ми приймемо теж.
Пекельні тортури
Ні мури
В'язниці не вломлять ні кат.
Не спинять народу
В Поході
Ні глум, ні насилення, ні ад.
Завзяті, — уперті
Із смерти
Глузуєм, — із журб і тривог.
За правду, за славу,
— Державу
Ми з предками й з нами сам Бог.

Серед цієї еміграції є молодь, багато української молоді. Не треба, здається, доводити ані переконувати, що перед кожною політичною еміграцією, поруч великих життєвих, труднощів, важкі й важливі завдання і обов'язки.

Та треба підкреслити, що в першу чергу й зокрема ці завдання і обов'язки супроти Батьківщини повинна й має виконати українська молодь.

Конкретизувати і в усю широчінь з'ясовувати завдання молоді в цьому напрямі — це не така тема, щоб можна було вичерпати її в одній статті. Цій темі будемо постійно віддавати належну увагу та присвячувати багато сторінок нашого журналу. В загальному ці завдання вміщуються в одному головному, осередньому й істотному завданні, а саме: доловжити всіх старань і зусиль, щоб допомогти українському народові стати самостійним, суверенним господарем на його власній землі.

Якраз — допомогти. Бо український народ стоїть у тяжкій кривавій боротьбі за здійснення цього його одвічного й природного права. Права на вільне, ні від кого незалежне життя. У боротьбі за це право український народ складає такі великі жертви, що наші тут, які б то вони не були, не можна навіть порівнювати.

Українська молодь стоїть там, в цій боротьбі, на самих перших позиціях. Це ж вона, молодь, стоїть в перших лавах легендарної, на ввесь світ славної УПА! Вона, українська молодь!

І це зовсім зрозуміле, зовсім природне. Було б щонайменше дивним, якщо б так не було. Молодь — авангард народу, його пробоєва сила, його майбутнє. Тому вона й змагається в перших лініях за це своє і свого народу майбутнє. Такий уже природний закон, що сьогодні борються в першу чергу ті, до яких незаперечно належатиме завтра.

Молодість — це той вік у кожної людини, коли вона здатна на найбільші пориви і прагнення людської душі.

Ось як влучно написав про це поет О. Олесь:

„Молодецькі літа — то бурхливий поток,
нестрашні їм ні кручі, ні гори!
для них, повний замірів, мрій і думок,
по коліна глибоке море!”

І навіть там, де здається, що нічого вже не можна вдіяти, молодь пробиває й торує шляхи в майбутнє.

Маємо багато прикладів цього в нашій історії. Згадати хочби один з найбільших — бій 300 українських студентів під Крутами, де якраз молодь, єдина в ту пору, пішла на очевидну смерть, щоб рятувати честь української нації.

Не треба думати, що лише там, на рідних землях, де йде безпосередня збройна боротьба з ворогом, українська молодь стоїть в авангарді цієї боротьби. Що лише збройна боротьба — це та нагода, при якій молодь може виявити свою справжню роля. Врешті боротьба йде скрізь там де є ворог. А наш ворог, большевизм, — це всесвітній ворог і боротьба з ним іде скрізь і різними засобами.

Українська молодь, що покинула рідний край, має пам'ятати, що цей саме ворог вигнав її в чужий край і що боротьба з ним іде далі і скрізь аж до повної над ним перемоги і його знищення. І що роля молоді в цьому змагу має бути передова. Якраз у змагу. Всюди, де є труднощі і перешкоди, де здається, що немає виходу, немає дороги, де вкрадається зневіра, знехота, де слабнуть людські сили і опадають від завеликого труду руки. Скрізь там має бути молодь в перших рядах. Це природне право й обов'язок молоді.

Лише раз, одинокий раз в житті ми є молодими. Лише раз ми переживаємо прекрасні молоді літа, про які писав поет Б. І. Антонович: „О, молодосте, ти одна, незаплямована й хороша.”

Певно, не легкий наш шлях. І жорстока доба, в якій ми живемо. Але „голови юні тим вище.” Тим вище піднесімо наш прапор і тим міцніше держімо його в наших дужих, юних руках.

Українська молодь має велику і славну традицію передових борців за долю народу. Цю традицію гідно продовжувати наша молодь на рідних землях в боротьбі з нашим найлютішим ворогом — комунізмом-большевизмом.

Українська молодь на еміграції має додержати її кроку, віддаючи всі свої сили і труд Україні.

Ні на хвилину не сміємо забути, що ми молодь української нації, нації, що є в боротьбі.

ЧИТАЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЕМІГРАЦІЇ „АВАНГАРД” — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМІТЕТУ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.
ЧИТАЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В КАНАДІ
„НА ВАРТІ”

ПЕРЕДПЛАТИНИ, КОЛЬПОРТЕРИ, ЧИТАЧІ
ЖУРНАЛУ „НА ВАРТІ” ДОПОМОЖІТЬ РОЗ-
БУДУВАТИ НАШ ЖУРНАЛ!
ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТИ, ПРИЄДНУЙТЕ
НОВИХ ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ, РОЗПОВСЮДЖУ-
ЙТЕ НАШ ЖУРНАЛ, ЖЕРТВУЙТЕ НА ПРЕ-
СОВИЙ ФОНД!

Д-р Ю. Русов.

УЧИТЕЛЬ МУДРОСТИ

(Український мандрівний філософ Григорій Сковорода)

Під завмираючий гуркіт гармат у 1944 році тяжко було в належний спосіб відсвяткувати 150-ліття смерти великого філософа, Григорія Сковороди. Але і в ті часи українська преса в Європі спромоглася відмітити ці роковини. Це цікаво зауважити. Бо якраз в часи найбільшого розпаношення матеріялізму з його наслідками — безбожністю і безлюдяністю — очі всіх зверталися із запитом до цього апостола духовності.



Більш як 150 літ тому Сковорода звернув увагу на ту страшну небезпеку, в яку запроваджує людство однобічний розвиток матеріалістичних наук, які, покоряючи для людини сили природи, цілком нехтували самою людиною, забиваючи, що вона не лише комплекс мязів, органів і фізіольогічних процесів, але є істота фізично-душевно-духова. Катастрофи ХХ-го віку примусили звернути увагу на цю небезпеку і новітніх філософів.

Порівнямо, що писав наш український філософ на прикінці XVIII століття і американський філософ д-р Алексіс Карель у 1939 році.

„... Ми у посторонніх (незначних) околишностях надзвичайно цікаві, старанні і проникливі: виміряли море, землю, повітря й небеса потурбували нутро землі задля металів, розмежували планети, дошукалися на місяці гір, річок і городів, знайшли накомплетних всесві-

тів несчислиме множество будуємо незрозумілі машини, засилаємо безодні, зарівтаємо навсяп'ять і регулюємо стремління вод, що день — та нові досвіди і дивні винаходи. Боже май! Чого ми не можемо! Чого ми не вміємо! Але те горе, що при всім тім здається, що нам чогось бракує, а що воно таке — не розуміємо. Подібні до немовляти: воно лише плаче, а не в силах ні знати, ні сказати в чім має потребу і лише одну до саду почуває. Це явне душі нашої невдоволення чи не дає нам змогу догадатися, що всі ці науки не можуть думок наших наситити? Безодня душевна, бач, ними не наповнюється..."

Чи не можемо ми з іще більшою виразністю повторити ці слова в нашім віці, в наші часи, кризи матеріалізму і повороту до тої духовності, до якої кликав нас Григорій Сковорода 150 літ тому, прозрівши своїм віщим оком страшну будучіність людства, яке спустилося на манівці гіпертрофії т. зв. конкретних наук, забувши, що людина живе не лише хлібом, але має і виразне душевно-

духове життя, яке часто сильніше навіть за природні інстинкти. Напр. сильні духом бійці УПА, ідучи у нерівний бій з ворогом, опановують силою свого духа природній інстинкт самозбереження. Вища ідея для героя стойть вище, ніж природне інстинктивне бажання вигід для тіла і збереження здоров'я і життя.

У своїй книзі „Людина, ця незнана” А. Карель (загинув у Франції у час визволення Парижу від німців у 1945 році) майже дослівно пов-

торює думки Сковороди.

„...Існує дивна нерівність між науками неживої матерії і науками про живі істоти. Астрономія, механіка, фізика мають у своїй базі концепції, які можуть бути висловлені елегантним і прецизним способом, математичною мовою. Вони дали всесвіту гармонійні лінії, як в монументах античної Греції. Вони загорнули всесвіт у цілу сіть своїх обрахунків і гіпотез. Річі, які знаходяться у матеріальнім світі, будь то атоми, чи зірки, скелі чи хмарі, криця чи вода — всі вони даються до абстрагування з них певних якостей: вага, простір тощо... Фізика і хемія відкрили нам таємниці будови і якостей матерії, дали нам опанування над майже всім, що знаходиться на поверхні землі, за виключенням нас самих. В дійсності, наше незнання дуже велике. Більшість питань, які стоять перед тими, хто вивчає людські істоти, залишаються без відповіді. Безмежні області нашого внутрішнього світу ще незнані... Існують, безумовно, певні фактори фізіологічні і ментальні, які детермінують щастя, чи нещастя кожного. Але вони незнані. Ми не знаємо, яким способом піднести почуття моральності, розсудку і сміливості. Яке релятивне значіння мають ділання інтелектуальні, моральні, естетичні і містичні? Яке значіння має почуття естетики і релігійності? Яка форма енергії, що спричиняється телепатичним комунікаціям? Як протидіяти дегенерації індівідумів у модерній цивілізації?”

В своїй надзвичайно корисній книжці А. Карель пробує дати нам те, що ми знаємо про „Незнану Людину”, і сміливо підходить до питань, які ще в XIX-ім віці офіційна „наука” вважала „ненауковими” — себто: крім анатомії трупа підходить і до явищ душевного і духового порядку, які є безперечні, але до яких бойтися підходити наука отруена матеріалізмом.

Його тривожить людство і його доля. Він вважає, що необхідно звільнити людину від космосу, створеного генієм фізиків і астрономів, з того світу, в який людину замкнено з часів Ренесансу. Він ставить ряд питань, які мусять рішити людство, щоб не загинути.

А Григорій Сковорода вже дав відповіді на поставлені нашим сучасником питання. Сучасній людині, яка має розум, бракує мудрості. А мудрість — ця іскра Божа в Людині — була заложена в людину споконвіку. Але її треба плекати, розвивати, не давати заглухнути у турботах суєтного світу.

І наш великий філософ Григорій Сковорода, часто з чисто українським гумором, вчитъ нас цієї споконвічної мудrosti.

В свій час, коли матеріалізм цілком вже кріпшав, і ціла плеяда західно-європейських, особливо французьких філософів (Вольтер,

Русо і др.), творили матеріалістичний світогляд з його наслідками: революціями, марксизмом і всіма тими жахливими подіями, свідками яких ми є, він випередив людську думку на яких 200 років.

Коли сучасні психологи, соціологи, економісти і всі ті, що хоч може і запізно взялися за дослідження людини, як конкретної душевно-духової істоти, а не абстрактної „маси” чи „людства”, ставлять собі ряд питань, на які не можуть, не вміють, або не рішаться відповідати, Сковорода вже тоді вчив молодь і своїх учнів пізнавати себе самого і дошукуватися в собі вищої Людини. Пізнавши себе, зрозуміти свій нахил — „природну сродність”, пізнати, в чім є щастя людини, і бути корисним для себе і для держави.

Очевидно, що Сковорода мусів плисти проти води вже тодішньої офіційної науки і навчання. Тому він мав не раз конфлікти з тодішніми „сильними мира сего”. Так у 1766 році Сковороді було доручено викладати у Харківськім Училищі (завдяки пожертвам головним чином учнів Сковороди невдовзі по його смерті це училище стало університетом) „Правила благонравія шляхетній молоді”. Він викладав все це основуючись на пізнанні Бога і достойнім шануванні Його. Його твір „Начальні двері до християнського благонравія для молодого шляхетства харківської губернії” відзеркалюють ті прості, короткі і корінні поняття для пізнання обов’язків громадськості. Спосіб викладу був настільки оригінальний, що не сподобався його начальникам, які і запитали його, чому він не викладає за звичайними тоді правилами. На це Сковорода відповів: „Шляхта відріжняється навіть одягою від черні народної і монахів. Для чого ж не мати її і ріжних понять про те, що треба знали в життю? Чи так само розуміє маєstat царський і шанує його свинопас і „цілувальник” (продавець у корчмі), як міністер чи градоначальник? Подібно цьому і шляхетству чи треба мати думки про Бога такі самі як є у монастирських установах, чи шкільних лекціях?”

Він твердо знов і висловив це виразно у своїй ідеї „нерівної рівності”, що люде не є одинакові по своїх здібностях сприймання і тому чітко одріжняв „чернь”, „підлість”, „свинопасів” від духовної еліти. В шуканнях нашої національної еліти філософія Сковороди нам може бути теж дуже цінним дороговказом.

Розмір статті не дозволяє глибше торкнутися мудрості, якій вчив своїх молодих учнів Сковорода, але я навмисне навів порівняння з шуканнями А. Кареля і з позитивними відповідями на них українського філософа, тому, що багато вже світлих умів вчених рвуть кайдани (Докінчення на 10-ій стор.)

Червона повінь на азійському континенті

Коли увага читача зосереджена на політичних подіях, що відбуваються в Європі, а зокрема на фасціонучих подіях на Балканах, на азійському континенті відбуваються грізні і вирішальні події. В Китаї червона повінь залила весь край, і тільки тимчасова столиця національного уряду, Кантон та англійська колонія Гон-Конг, лишилися як острови серед розбурханого червоного моря. Війська національного уряду в повному розкладі. Масова дезерція, зрада деяких генералів, перехід на бік червоних цілих армій, позбавили змоги національний уряд боронитися.

Падіння Кантону і тієї смуги малої землі, що ще в руках національного уряду — це справа тижнів або днів. Щодо Гон-конгу, то Англія вирішила боронити його за всяку ціну і підтягає туди великі військові сили.

Оборона Гон-Конгу, це для Англії справа чести, пристижу і матеріального інтересу, але водночас це є одна з найтяжчих проб, яких останніми роками на долю Англії випало досить багато.

В Кореї відбуваються запеклі бої між військами уряду т. зв. Корейської народної демократичної республіки і національного уряду південної Кореї. Між іншим, англійська преса пояснює, що президент національного уряду південної Кореї сигналізує, що коли Америка не здобудеться на якийсь рішучий крок, то об'єднані сили китайських комуністів з комуністами північної Кореї займуть південну частину. Президент зазначує, що це станеться зараз же по відході американських військ, які мають в жовтні покинути Корею.

У Японії, у зв'язку з подіями в Китаю і Кореї, політичне занепокоєння. Найбільше неспокійного ферменту вносять полонені, яких Москва висилає добре вишколеними. Полонені мають відіграти ролю вже не п'ятої колони, а троянського коня. Поряд з тим під бойом Японії Москва робить на Курільських Островах і

Сахаліні демостративні маневри.

Одне слово, червона повінь на Далекому Сході вже безпосередньо загрожує і Японії. Як на це реагує Америка — невідомо. Відомо тільки те, що в штабі МакАртура відбуваються якісь пересунення, таємні переговори з Вашингтоном, але все відбувається за заслоною. Англійська і американська преса багато пише про візиту президента Філіппін у Вашингтоні. Цю візиту викликано конечністю, домогтися від Америки певного рішення щодо допомоги Філіппінам, які є ключовою позицією на Тихому Океані і до яких можуть докотитися буруни червоної повіні.

На Близькому Сході, по скінченні жidівсько-арабської війни, настав спокій, хоч сучасне розуміння спокою є досить відносне. На тлі Палестини точиться вперта глуха боротьба між Америкою і Москвою за впливи. Жidівський уряд грає подвійну гру. Користає з фінансової допомоги Америки і кокетує з Москвою, даючи їй різні концесії. Араби знову починають підносити голову і жадають остаточного вирішення справи біженців, яких не хоче прийняти жidівський уряд. Покищо жадають шляхом переговорів, але арабський світ запальний і щохвилини можуть заговорити скоростріли.

В Сирії так само змагаються впливи советські і англо-американські. Революція і повалення Сирійського Уряду — це перша рунда великого змагу за нафту. Цю рунду Москва програла.

В Ірані поновно вибухло повстання курдів, яких постійно нацьковує і озброює Москва.

Події останніх тижнів на Далекому і Близькому Сході промовляють за те, що Москва збирається зробити удар. Але де вона його плюнє, покажують найближчі тижні. Одне певне і непохитне — події, що відбуваються на азійському континенті, не відірвані, а пов'язані в одну цілість імперіалістичних плянів хижацької Москви.

П.Хмурій

УЧИТЕЛЬ МУДРОСТИ

(докінчення зі ст. 9-ої)

матеріалізму і повертаються до спіртуалістичного (духового) світосприймання.

Молоді народжені вже у ХХ-тім віці значно легше скинути з себе пута матеріалістичних ідей XIX-го віку. І тому знайомство з ідеями Сковороди може надзвичайно допомогти їй у вирішенні „проклятих питань”.

„УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА ЦЕ ПОЛІТИЧНЕ ПАНУВАННЯ УКРАЇНЦІВ В КІЄВІ”.

Д. Донцов

ПРИСИЛАЙТЕ ДО ЖУРНАЛУ „НА ВАРТІ“ СВОІ ДОПИСІ, РЕПОРТАЖІ, СПОМИНИ, ФОТОЗНИМКИ ПРО МОЛОДЬ І З ЖИТТЯ МОЛОДІ, ЯКІ МИ РАДО МІСТИМЕМО НА СТОРІНКАХ НАШОГО ЖУРНАЛУ.

У ПОЛІ

Чотири повстанці все далі відбігали поза перстень оточення. Було вже літо 1944 року. Жарота пекла груди, сушила горло, дзвеніла в голові. Позаду ще зрідка грахкали гранатомети, короткими серіями сікли автомати, а ген'я на обрії чорнілись тічки енкаведистів.

Села й хутори принишкливі. Ніде не можна зайти. Нам усім, над десколішніми селами заляжала хріпла лайка окупантів. Тоскно вистукують старосвітні вагоники на гайсинській вузьколінійці. До Вінниці мабуть багато людей іде. На зміну кенінгсбергським райхскомісарським повернулися кремлівські „освободителі“. Життя на українських землях знову ступає під гук стрілів російських тульських наганів.

До умовленого місця збірки було ще далеко. Голодні і стомлені хлопці ледви протолочувались споловілми житами. Ройовий командир оглянувся на п'яних від утоми побратимів і сів на межі недалеко дороги. Хлопці не сіли, а прямо попадали біля нього.

Автоматник з над Стрипи (із Західної України), в запорошеній вишиванці, довго дивиться на землю і починає клясти цілий світ.... Ні братів, ні сестер на цьому східному поділлі не може відшукати його товариш. Як не в Сибірі, то в якімсь німецькім лагрі. А інший, на силу з дому взятий, десь далеко на півночі, в Карелії, біжить на фіна та пробиває свої кишки на ключі дроті. І то за Сталіна клятого. А інші, що тут осталися, без танків і гармат не дуже то спішаться воювати разом з нами проти сталінців. Дав би я їм зброю не таку, щоб у нас десь у Pro сковорі чи Коломії УПА великі зброярні мала....

В. Кушмелін

Більше самокритики

За нами певний пройдений час, певна пророблена робота на новому місці нашого перебування. Зроблено певні спроби нашої сумівської роботи. Зроблено не багато, однак проломлено першу кригу, чим доведено на ділі можливість існування СУМ в Канаді, що є життєвою конечністю нашої молоді, в першу чергу недавно прибулої.

Перед нами дуже важлива подія: скликання І-го Краєвого З'їзду СУМ Канади. Важлива не самим формальним фактом, який заіснує, а тим, що наради Краєвого З'їзду СУМ та його рішення і постанови мають стати для нас переломо-

Насторожив хлопців глухий тупіт. Командир обережно глипнув з-під плеса колосків на широкий шлях, покритий муравою. Дорогою гнав корову до села школляр-пастух. Патиком розбиває собі пилюку по дорозі, докірливо покрикує на корову-лісську. Наоколо ні душі. Пастух гомонить сам зі собою, шукає якоїсь ноти, порівнявшись із притаєними повстанцями, починає бадьоро:

Мандрували ми лісами
За лютими ворогами....
Хлопці підемо
Боротись за славу,
За Україну, за її права....

Повстанці нишком наслухували. Дитячий голос, узявши біля них найвищу ноту голосу, віддалявся, бренів тихіше, аж поки не згубився серед вечірнього стрекоту полевих коників. Районовий ще довго ловив пісню, потім підвівся і запитливо глянув на своїх хлопців. Вони усміхнулися, повеселішли, бадьористо стали на ноги. Відомо: співає хлопчина повстанських пісень значить, нема большевиків у поблизьких селах.

У далині видніли темні шпилі вінницьких будівель. Дихнув свіжий вітер. Командир поправив на собі трофеїну большевицьку рубашку, діткнув відібраного ще колись у німців пістоля, що висів' у нього на лівім боці. А відтак урочисто та радісно промовив: „Гайда, хлопці! О півночі будемо на місці!“

(„За Українську Державу“, журнал видаваний Організацією Українських Націоналістів. Рік II., ч. 6. — січень 1945 року).

воюю хвилиною в нашому зорганізованому сумівському житті в Канаді, творячи фактичну моральну базу для дальшої нашої роботи, всеобіймаючу та кращу за дотеперішню.

СУМ постав у Канаді не з метою збільшення української громади в Канаді на ще одну нову організацію, а з метою збагачення тієї громади корисним та потрібним вкладом. Якщо ми не докажемо того конкретним та позитивним діянням-роботою, то морально не виправдаємо себе, свого існування перед українським загалом.

Інакше розуміти тієї справи не можна, коли

ми пригадаємо, що одним з головних завдань СУМ є: організувати українську молодь в морально вартісну, національно-свідому, здисципліновану та активну громаду. Ясно, що йдеться тут про зміст роботи, роботи плянованої і послідовної, а не про саму форму існування, яка сама по собі є нічим.

Яка наша дійсність тепер? Відверто кажучи, нам ще досить далеко до заіснування такого стану, яким ми могли б задовольнитись. Заперечувати цього не можемо, хоч визнання такого стану для нас неприємне.

Вже з досвіду нашої дотерерішньої роботи маємо певні дані на те, щоб прийти до таких стверджень та взяти їх до уваги на майбутнє. Не треба аж надто приглядатись, щоб не ствердити факту, що в нас, за такий короткий час нашого перебування тут, настали певні зміни і то зміни на нашу некористь. Те, що вчора ще не могло мати місця серед нас, нині вже є доконаним фактом у багатьох випадках.

Не є моїм наміром перераховувати поіменно наші хиби, бо кожний з нас знає „що?” і „чому?” Я хотів би звернути увагу на дві основні та найбільші наші хиби, які вже надто закорінілись серед нашого членства, а саме: байдужість до сумівської роботи, а радше до суспільної праці взагалі, як і брак почуття відповідальності за прийняті на себе обов’язки.

Заперечувати те чи шукати благенських вправдань — означало б не противитись злу та не бачити і недоцінювати ту небезпеку, яка се-

ред нас народжується, а незабаром може знівичити всі пляни нашої роботи, а тим самим унеможливити осягнення нашої мети.

Думаю, що небезпека від нашої байдужості, а то і втічі від всякої суспільної роботи, які через брак почуття відповідальнosti, є надто поважна, щоб так собі пройти повз неї, не приділивши їй належної уваги та не вжививши певних протиходів з нашої сторони.

Наскільки згадані прояви шкідливі, та як сильно вони б'ють по всіх наших плянах роботи, про то могли б сказати ті члени СУМ, яким доводилось робити перші кроки нашої сумівської роботи в Канаді, не маючи ані потрібної кількості відповідних до тої роботи людей, ані відповідних фондів.

Наш обов’язок — протидіяти тому всьому, протидіяти негайно та рішуче, коли не хочемо, щоб те зло розросталося та заражувало й інших, коли в нас є палке бажання виконати наше завдання.

На Краєвий Комітет СУМ в Канаді, що його мають вибрати делегати зі всіх уже існуючих осередків, має припасти багато важливих обов’язків. Однак виконання того всього не буде залежати тільки від нього самого, від людей, які візьмуть на свої плечі ті обов’язки, й від нас усіх на місцях, від нашої готовості та вкладу праці по осередках.

І найкращі люди не зроблять чудес, коли їх
(Докінчення на 16-ій стор.)

I-ша Конференція Українського Пласти в Канаді

В дні 3, 4, 5 вересня ц. р. в Торонто відбулася I. Краєва Конференція Українського Пласти. Учасників конференції було понад 100 осіб. Прибули делегати з Вінніпегу, Отави, Монреалу, а навіть з Нью-Йорку і Дітройту.

На конференції було виголошено цілу низку доповідей ідеологічно-виховного характеру, а в неділю 4 вересня відбулись дві доповіді для „ширшого громадянства”: „Пласт і довкілля” та „Пластприят і його завдання в Канаді”. В часі дискусії над доповідями, на залю прибула делегація від СГД в особах славно-звісних українських культурних і політичних діячів Проф. Д. Дорошенка і д-ра Ю. Русова.

Д-р Русов зложив короткий

побажав щасливих успіхів. При явність на залі двох сивоголових заслужених українських діячів, які прийшли особисто зложить привіт, зробило на всіх присутніх велике і незабутнє враження. Це була, так би мовити, практична лекція високо-шляхотного і виховного значення.

Того самого дня відбувся пластовий вечір, присвячений 240-літтю смерти гетьмана Івана Мазепи. У виконанні програми брали участь тільки пластуни і пластунки від маленьких новачок до сивоволосих сеньорів. Треба признати, що пластовий вечір був продуманий цікаво і оригінально. Чисельно присутня на залі публіка, щедро нагороджувала виконавців

оплесками.

У понеділок, 5-го вересня, продовжувалися ділові наради, на яких голова Організаційного Бюро СУМ, зложив привіт конференції.

На маргінесі цієї пластової конференції мусимо зазначити, що молодь зорганізована в українському пласти, провадить інтенсивну працю як над своїм самовихованням, так і поглибленим пластової ідеї. Свої успіхи вона завдячує ясній меті та твердій дисципліні, яка панує в українському пласти. Побажано, щоб молодь згуртувана в пласти тісніше і гармонійно співпрацювала з іншими молодечими організаціями та створила взаємне порозуміння з метою посилення і пожвавлення праці.

Сумівець

Честь України!

Готов боронити!

З діяльності СУМ

- Сумівське Свято Весни в Тразені. Брюссель (П. Б.). Спілка Української Молоді в Тразені (Бельгія) зорганізувала в дні 17 липня цього року обласне Свято Весни з різноманітною програмою.



Балетний гурток Осередку СУМ в Ошаві.

О 10-ій год. ранку Впр. о. М. Ван де Маль, УНІ, Ген. Вікарій Іх Ексц. Кир Івана відправив торжественну літургію в сослуженні духовенства, після якої відбулося посвячення прапору. Опісля колони сумівців промарширували вулицями міста Тарзені. Пополудні слідувала спортова частина, а ввечорі при співчасті Жіночої Секції, концерт та забава з танцями.

● Бюлетень „Сумівське Життя”, який видає Комітет Осередку СУМ в Галлендорфі (анг. зона Німеччини) подає вістки про діяльність осередків. Ось деякі з них: Галлендорф: Місцевий осередок СУМ взяв активну участь у підготові і проведенню міжнаціональної зустрічі молоді, що відбулася 5 червня в місцевому українському таборі. Крім виступів на зовні, Комітет Осередку СУМ провадить вишкільно-виховну роботу, заохочуючи сумівців до впертої праці над собою, використовуючи нагоду для здобуття певного фаху, потрібного кожній молодій людині. Багато сумівців вивчає радіо-техніку, а деякі вже склали іспити з цього предмету, які відбулися в Нойштадті в половині червня цього року.

● Бравншвайг. Місцевий осередок СУМ завжди був ініціатором гідного відзначення великих дат нашої історії. У травні СУМ, СУВ і Пласт віддали шану тіям наших національних героїв сл. п. Симонові Петлюрі і Євгенові Кононтьеві.

- „Свобода” (Джерзі Сіті) помістила допис про перші збори СУМ, що відбулися 6 серпня 1949 р. в залі Чорноморської Січі — Ньюарк, Н. Дж.

В дописі читаємо: „Тут ми бачимо молодь східніх і західніх земель України. Молодь і старші громадяни православної і греко-католицької віри спільно бажають успіху новозорганізованому осередкові. На залі бачимо побіч нової еміграції і представників давнішої еміграції до США Одні й другі допомагають молоді всіма можливими засобами і вважають за доцільне активно співпрацювати з молоддю в деяких органах та висловлюють думки, що СУМ переборе всі труднощі й перешкоди, в скорому часі нав'яже біж чі зв'язки з молоддю давнішої еміграції й тим самим вив'яжеться із своїх завдань.

Всі ті думки були піднесені як у виголошенному рефераті — „Ідейно-моральні засади СУМ” так і в окремих виступах”.

До Комітету Осередку вибрано: Н. Басняк — голова, М. Кормило — заступник голови, Б. Кульчицький — секретар, А. Бедрій, М. Семанишин, Б. Підлуський, Л. Сольчаник — керівники референтур. Вибрано також контрольну комісію і товариський суд.

Комітет Осередку видав заклик до всіх сумівців, щоб зголосувались на адресу секретаря осередку: 109 Прінце Ст., Неварк, Н. І. і вписувались у члени. Осередок буде старатися для більш віддалених місцевостей творити й окремі ланки, гуртки чи окремо, індивідуально тримати зв'язок з сумівцями.



Сумівці з транспарантами на святі І-ої Річниці Східнього Екзархату в Торонті, Канада

З життя української еміграції

Централя українців-католиків у Вінніпегу вручила канадійському урядові меморіял у справі переслідування української греко-католицької церкви комуністичним урядом у Західній Україні.

**

У Манчестер (Англія), дnia 17 липня ц. р. відбулася велика протибільшевицька маніфестація.

„Ідеї АБН вже відомі в світі і вони проголошують єдиноправильні концепції: розгромлення імперіалістичної комуністичної Росії та побудови на їх руїнах вільних і суверених національних держав на їх етнографічних територіях. В авангарді боротьби за ці ідеї стоїть УПА, УГВР, революційна ОУН та визвольні рухи братніх поневолених Москвою народів”, — заявив присутній на маніфестації голова ЦК АБН Ярослав Стецько.

**

Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви Високопреосвященніший Полікарп переїздить з дотеперішнього свого осідку в українськім таборі в Гайденав (Німеччина) до Франції.

**

Дня 27 серпня ц. р. у Нью-Йорку Владика Іван Теодорович молитовно поєднався з іншими українськими православними церквами. Акту поєднання доконав Архиєпископ Української Греко-Православної Церкви в Канаді Владика Мстислав.

**

Владика Іван Бучко, Апостольський Візитатор для українців-католиків у західній Європі, назначив Генеральним Вікарієм на терен Великої Британії о. д-ра В. Маланчука, який 1. 8. ц. р. переїхав з Голяндії до Лондону.

**

В Австралії почав виходити перший український часопис „Вільна Думка”.

**

30 липня ц. р. відбувся в Лондоні установчий загальний з'їзд бувших вояків для створення Організації Українських Комбатантів. Окрема делегація з'їзду склала вінок на могилі невідомого англійського вояка. З'їзд надіслав привіти до Святішого Отця Папи Пія XII, до Іх Ексцеленції Митрополита Полікарпа, Іх Ексцеленції Єпископа Бучка, урядові Великої Британії та Українській Національній Раді, як рівно ж братнім комбатантським організаціям, ЗЧ ОУН та генералові Шандрукові.

**

Вищі Освітні Курси (10 з чер-

ги), зорганізовані Осередком Культури і Освіти у Вінніпегу і Торонто закінчилися.

Рівно ж закінчились подібні курси при православній катедрі Св. Володимира в Торонті.

**

Перші свої виступи перед українською і чужинецькою публікою на терені США дали: Театр під мистецьким керівництвом Володимира Блавацького та капеля бандуристів під мистецьким керівництвом Григорія Китастого.

**

В днях 3, 4, 5 вересня ц. р. у Торонто відбувся З'їзд Союзу Гетьманців-Державників Канади. Принято резолюції, що скріплюють позиції СГД та українського визвольного руху. В нарадах з'їзду взяв участь наш відомий історик проф. Д. Дорошенко.

ЦЕНТР СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВА

Проф. Т. Ф. Доморадський зумів зорганізувати дві визначені установи: Інститут сходу й півдня Європи при Отавському Університеті і центр Слов'янознавства при Монтр. Універс.

Студії в Центрі Слов'янознавства готовують магістрів і докторів філософії, а тим, що закінчили 2 роки студій дає ліцензію з філології.

Посвідчені (сертифікатів) вищих студій є три: 1) Загальне посвідчення, 2) посвідчення західного слов'янознавства і 3) посвідчення східного слов'янознавства.

Диплом студій слов'янознавства є призначений студентам, які не маючи середньої освіти, бажають спеціалізуватися у слов'янознавстві. Кандидати на цей диплом мусять: 1) бути прийняті на студії директором центру Слов'янознавства, 2) одержати три вищезгадані свідоцтва, 3) виконати самостійну працю на тему схвалену директором цен-

тру і дотичним професором (праця може бути писана в рідній мові студента).

Повний курс навчання — 2

В програмі курсу на 1949/50 навч. рік є слов'янослов'янська філологія, українська мова й література, польська мова й література, чеська мова та інші.

Вписове \$7.50 за семестрову годину. Отже, українці за впис на українську мову й літературу мають заплатити \$15.00

Виклади української літератури (XIX вік і модерна література) — Д. Донцов — починаються в Центрі Слов'янознавства при монреальськім університеті у четвер 22-го вересня о 8 год. звечора. Після викладу будуть полагоджені справи з вписами студентів на осінній семестр. Про початок викладів української мови буде повідомлено окремо.

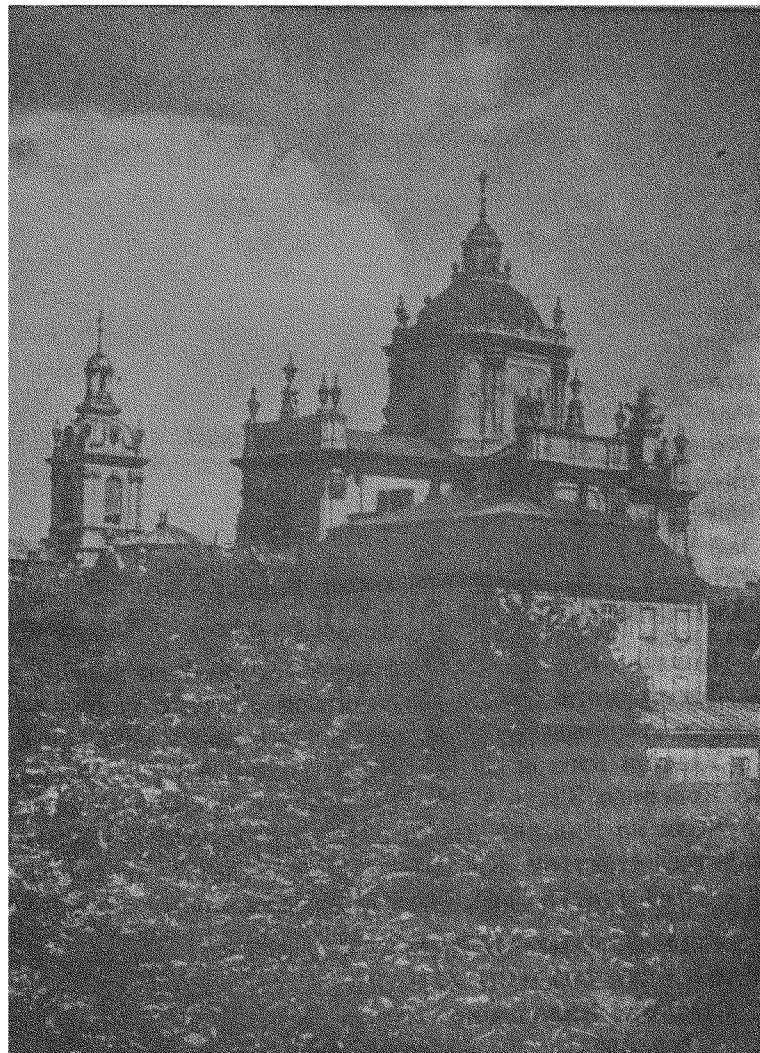
По інформації пишіть:
Centre d'Etudes Slaves. Université de Montreal, Boulev. Mont Royal
2900 Montreal P. Q. Canada

700-ліття українського Львова

В 1949 році припадає 700-літній ювілей заснування міста Львова українським королем Данилом для його сина Льва, що сталося, за новими дослідами, в 1247-1249 рр. Наші найкращі національні традиції й велики обов'язки нашого часу перед нашими предками й нащадками, перед живучою тепер українською нацією наказують нам вшанувати 700-ліття існування українського Львова чином — новим виданням „Історії міста Львова”. Історичні праці про український Львів пок. М. Голубця, проф. Крип'якевича й інших, вже давно у нас вичерпані, зникли з обігу серед нашої громади й ще не заступлені новими працями. Пекуча потреба видання нових праць про українське минуле Львова з огляду на ювілей Львова і на наш важкий час — аж надто очевидна.

Український історик, сам уродженець міста Львова, що зараз приготовляє до друку нове ювілейне видання „Історії міста Львова”, шукає цим закликом наших патріотичних українських видавців в заокеанських країнах або в Європі, що дорожать нашим Львовом і його світлим минулим і майбутнім, та допоможуть видати друком нову ювілейну „Історію Львова”.

Плян того видання передбачений в таких розділах: 1) Вступне слово (видатного сеніора західноукраїнських істориків); 2) Львів у слов'янсько-руській добі, його географ. топографічна ситуація; 3) Львів — столиця західноукраїнської княжо-королівської держави XIII-XIV в.; 4) Львів під окупаціями 1349-1918 років; 5) Львів — столиця ЗУНР 1918-1919 рр.; 6) Львів М. Шашкевича, А. Шептицького, І. Франка; 7) Львів у визвольній боротьбі 1919-1949 рр.; 8) Львів у дні 30



червня 1941 р.; 9) Резюме в англійській мові.

В склад видання увійдуть фотоілюстрації з історично-культурно-мистецьких пам'яток і надбань м. Львова.

Осіб, що мали б змогу на короткий час, під гарантіями, випозичити авторові для нової „Історії міста Львова” будьякі давніші й новіші друковані ви-

дання про Львів, джерельно-архівні матеріали й фотографії про Львів, просимо ласково відгукнутися на адресу Редакції часопису, або до автора (В. Мацяк, Ашаффенбург (Баварія), Артилері-Казерне, бльок 1/45). Після швидкого використання, матеріали будуть повернені їх посідачам за винагородою.

СУМ БОРЄТЬСЯ ЗА ПОШИРЕННЯ СЕРЕД МОЛОДІ СВОЄЇ ІДЕЇ ТА СТВОРЕННЯ НОВИХ СУМІВСЬКИХ ОСЕРЕДКІВ, ВИМАГАЮЧИ ВІД СВОГО ЧЛЕНСТВА АКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ В ЦЮМОУ НАПРЯМКУ, ПАМ'ЯТАЮЧИ, ЩО СУМ — ЦЕ БОЙОВА НАЦІОНАЛЬНО-СОБОРНИЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ.

(з програми СУМ-у).

Повідомлення

Цим повідомляємо Комітети осередків та всіх членів Спілки Української Молоді в Канаді, що Організаційне Бюро Спілки Української Молоді скликає на день 9-го і 10-го жовтня 1949 р., Торонто, 191 Липинкат вул. в театральній залі Т-ва „Народній Дім”

I-ий Краєвий З'їзд Спілки Української Молоді

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Відкриття з'їзу;
2. Вибір президії;
3. Привіти;
4. Вибір комісій: мандатної та резолюційної;
5. Читання та прийняття листа ЦК СУМ про Орг. Бюро СУМ у Канаді;
6. Доповідь: Роля державного та громадського провідника;
7. Звіт мандатної комісії;
8. Звіт Орг. Бюро СУМ;
9. Уділення абсолюторії членам Орг. Бюро СУМ;
10. Ухвалення бюджету;
11. Вибір комісії-матки;
12. Доповідь: До завдань СУМ у Канаді (програмова);
13. Вибір краєвих органів СУМ (Краєвого Комітету, Краєвої Контрольної Комісії, Краєвого Товариського Суду та Голови Вищої Ради СУМ);
14. Вибір делегатів на Конгрес СУМ;
15. Приняття резолюцій;
16. Різні;
17. Закриття.

Початок I-го Краєвого З'їзду СУМ дня 9-го жовтня 1949 р., година 10 перед полуднем.

Того самого дня, перед початком З'їзду, о годині 8-їй, в обох українських церквах, вулиця Бетирст, відправиться молебінь в наміренні у раїнського народу.

Увечорі того ж самого дня, о годині 8-30, в тій самій залі Т-ва „Народній Дім”, з нагоди I-го Краєвого З'їзду СУМ відбудеться сумівський концерт.

Коли на Краєвий З'їзд Спілки Української Молоді не прибуде кількість делегатів, яка вимагається статутом, Краєвий З'їзд відбудеться на годину пізніше, при будь-якій кількості делегатів (Див. статут СУМ, Розділ VI, § 29).

ЗА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ БЮРО СПІЛКИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ КАНАДИ:

Стельмах Володимир Кушмелін Василь
(голова) (огр. керівник)
Харидчак Павло
(секретар)

Торонто, 27. 8. 1949 р.

БІЛЬШЕ САМОКРИТИКИ

(Перенесення з 12-ої стор.)

ініціатива, їх почини, а то і діла не знайдуть належного відгомону в низових клітинах нашої сумівської гієрапхії.

Нашим обов'язком, обов'язком української молоді на чужині, є: позбутися байдужості, включитись громадно до зорганізованого сумівського життя та солідно і послідовно запрягти себе до праці над собою, до праці для українського народу, продовжуючи та переводячи є чин сумівські дії.

Тільки так ми станемо сильною і національно-свідомою активною громадою та докажемо своє моральне право на існування не тільки перед українським загалом в Канаді, але й перед цілим українським народом.

„НА ВАРТІ”

Видає: Організаційне Бюро Спілки Української Молоді в Канаді

Редактує: Колегія

“ON GUARD”

Ukrainian Monthly

Publisher: Ukrainian Youth Association
Edited by Editorial Committee

Адреса Редакції і Адміністрації:

“ON GUARD”

Ukrainian Monthly

494, Queen St. W.

Toronto,

Ontario,

Canada.

Умови передплати в Канаді і США:

Передплата на рік — 3.00 дол.

Передплата на півроку — 1.50 дол.

Ціна окремого примірника — 0.25 дол.

В інших державах в перечисленні на валюту даної держави.

Всі передплати надсилати грошевими переказами (моней ордер)

або в звичайних листах на адресу Адміністрації.

Про зміни адреси просимо повідомляти Адміністрацію,
подавши дотеперішню стару адресу.